

Il manader dal curs Jan Boner declera co s'avischinara la muntanera cun ils chauns da protecziun.

FOTOS MARTIN GABRIEL

«Quests chauns han ina clera incumbensa»

La cuminanza grischuna per sendas envida viandatas e viandants d'emprender co sa cuntegnair tar inscunters cun chauns che protegian muntaneras. 18 participantas e participants han prendì part la sonda targada a l'emprima da duas scolaziuns al Plantahof a Landquart.

MARTIN GABRIEL/FMR

La damaun eran anc tuttas participantas e participants plain mirveglia tge che schabegia en las proximas traïs uras. Igl incumbensà chantunal per la protecziun da muntaneras, *Jan Boner*, ch'è sez pur da nuras e pastur ha raquintà tge incumbensa ch'ils chauns da protecziun hajan. «Jau emprov da declarar a vus il comportament dals chauns. Suenter èsi pli simpel da chapir co ch'igl è da sa depurtar cura ch'ins scuntra ils chauns da protecziun.» Causa il return dal luf stoppian las muntaneras sin las pastgiras e sin las alps veginr protegidas. «Ed ils chauns da protecziun han ina clera incumbensa.» Quests chauns na sajan dentant absolutamain nagin privel per l'uman, sche quel sa deportia endretg, ha Boner ditg. «Sche vus inscuntrais chauns da protecziun ch'en agitads, lura han quels forsa gî avant situaziuns da stress, per exemplu cumbats cun lufs. Ma sche vus sco viandants restais ruassaivels e na spaventais betg ils animals, lura na succeda nagut.»

Star ruassaivels e tegnair distanza

Ina da las impurtantas reglas è tenor *Jan Boner* da star quiet e da dar temp als chauns da percepir la situaziun. «Ciclisti duain veginr giu dal velo e stuschar quel. Drizzar in fist vers ils chauns po gidar da tegnair sin distanza quels. Il fist na duess dentant mai guardar ensi, mabain adina engiu vers il terren. Ed il contact visual cun ils chauns duess succeder be cun volver il chau e guardar sur la spatla ora.» Sch'ins sa volvia ruassaivlamain cun il corp davant dal chaun dettia quai il signal, ch'il passant n'haja betg interess e veglia passar sperasvi.

Las reglas impurtantas

En ina seconda part dal curs han las participantas ed ils participants gî la pussaivladad d'perimentar cun ina muntanera protegida ils tips e trics che l'expert *Jan Boner* aveva dà en il local da teoria. Sco quai che l'incumbensà per chauns da protecziun ha ditg suenter l'exercizi a la FMR, detti la pussaivladad da guardar sin

la pagina d'interent da l'organisaziun Herdenschutzzschweiz. «Là datti ina charta interactiva che mussa nua en il Grischun ch'i dat actualmain muntaneras che veginr protegidas da chauns da protecziun.»

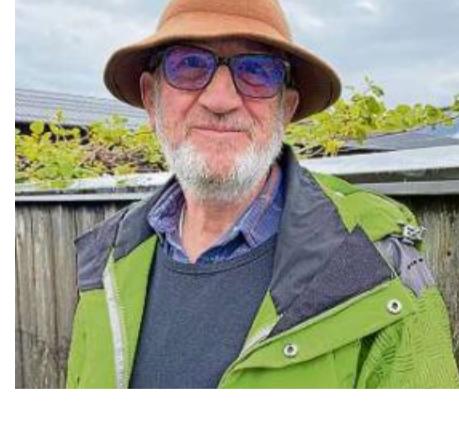
200 chauns per 80 lufs

Il gestiunari da la Cuminanza grischuna da sendas, *Stephan Kaufmann*, ha appellà al respect dals umans envers las muntaneras ed envers ils chauns da protecziun. Quest respect saja absolutamain en l'interess da sia instituziun. «Viandar è in sport naziunal en Svizra. 57% da la populaziun indigescha d'ir a viandar regularmain. Ils ultims dus onns cun la pandemia è il basegns da far spassegiadas creschi marcantamain. Da medem mument è dentant creschi er il potenzial da conflict tranter viandants e chauns da protecziun.» La Cuminanza grischuna da sendas possia be sensibilizar per in conflict d'interess che saja baingea avant maun, che possia però veginr eliminà cun agir correct.

Dumandà traïs participants

Ramuna Fischer, Lucerna

Jau lavour tar la Cuminanza da sendas da Lucerna ed hai gî mirveglia co ch'ils Grischuns fan quai cun ils viandants ed ils chauns da protecziun. Quai che jau hai udì e vesì qua oz chat jau fitg bun. Bleras bunas infurmazions davart ils chauns e simpels tips co ch'il carstgaun po evitar conflicts cun ils animals. Jau sent ch'ils Grischuns han ina gronda experientie en chaussa.

Gion Hitz, Landquart

Mia motivaziun da veginr qua oz è da survegnir cussegls per mes problem dad ir a viandar cun in chaun. Jau hai in chaun e mia duomoda è co reageschan ils chauns da protecziun sin in viandant sco jau cun in chaun da chasa? Nus avain survegnì qua fitg buns cussegls en la teoria ed en la pratica.

Monika Vetsch, Berna

Jau sun ina viandanta entusiasmada e sun fitgugent sin viadi a pe en il chantun Grischun. Jau less uss emprender d'inscuntrar ils chauns da protecziun da muntaneras senza che jau stoppia avair tema da quels. Jau hai già frequentà il curs pertutgant inscunters cun vatgas-mamma. Là hai jau gî success cun ils tips che jau aveva survegnì.